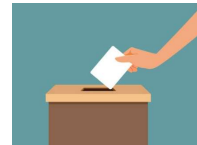
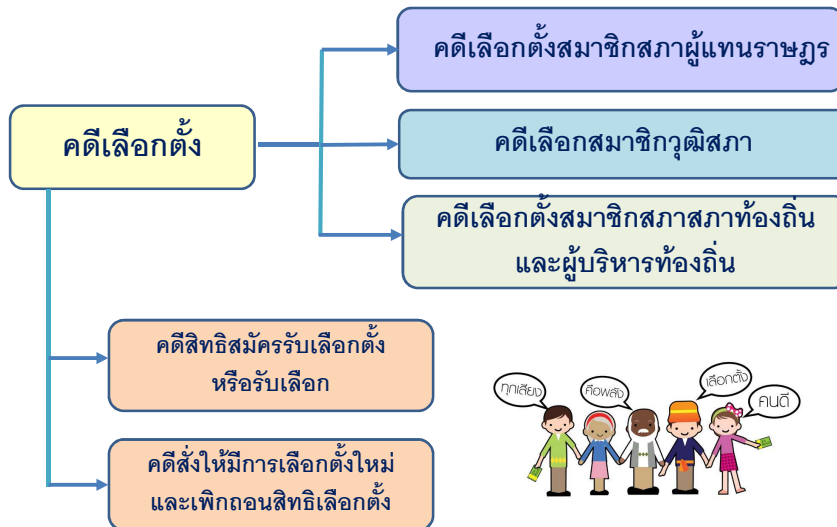

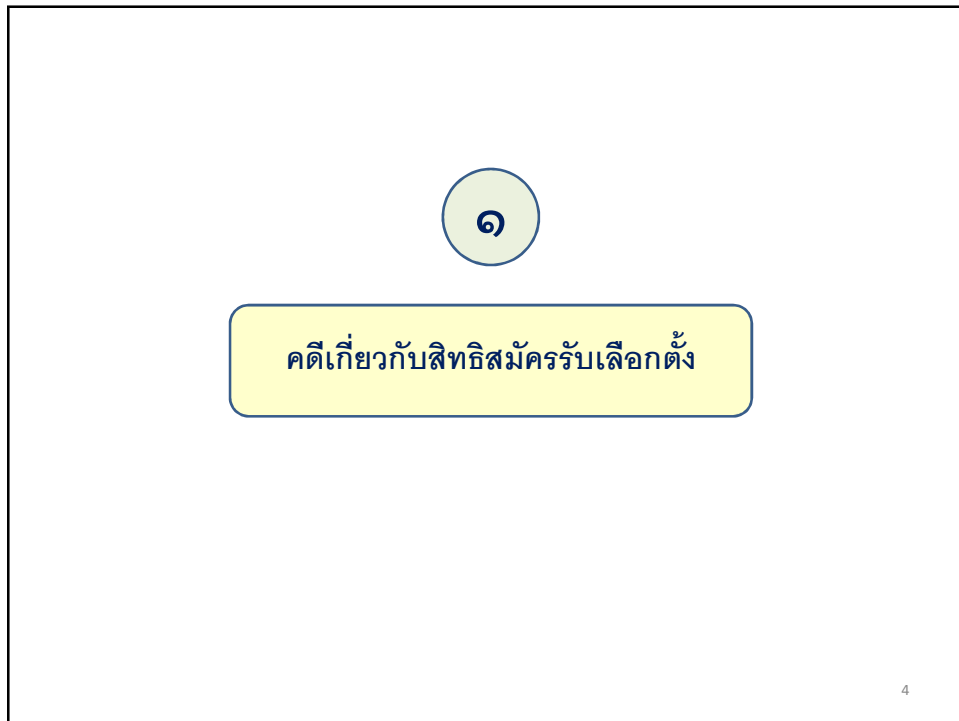
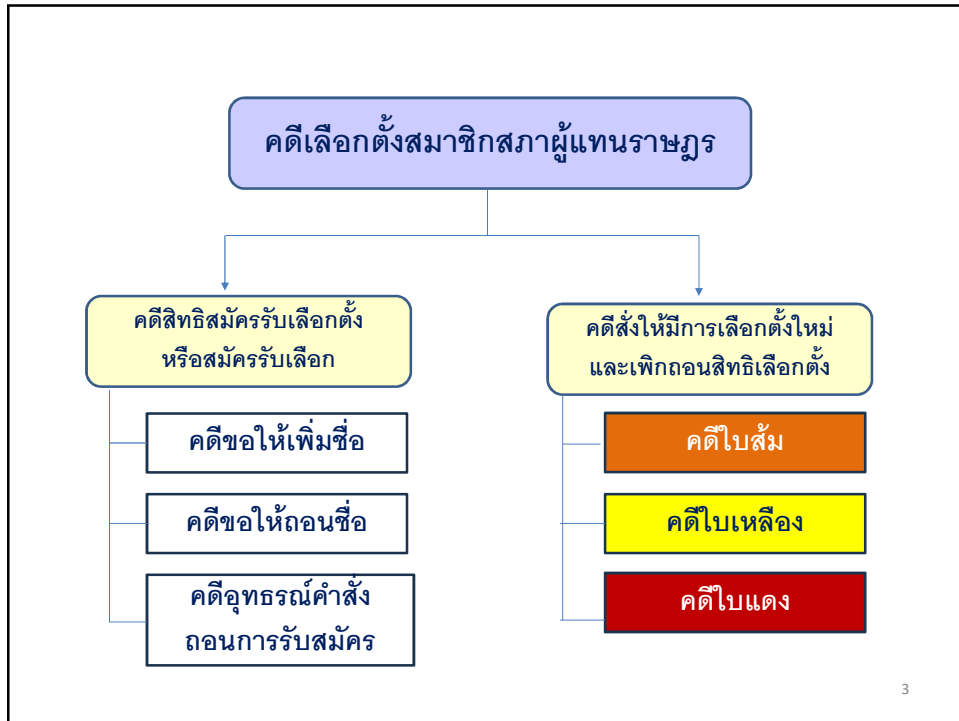
บทที่ ๖ คดีเลือกตั้ง

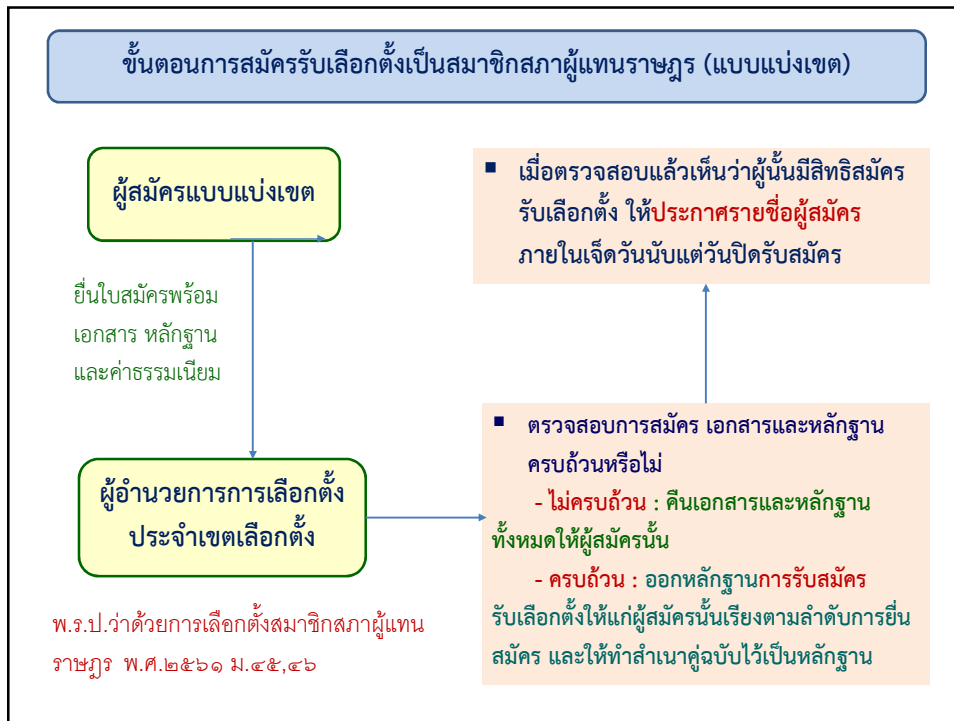

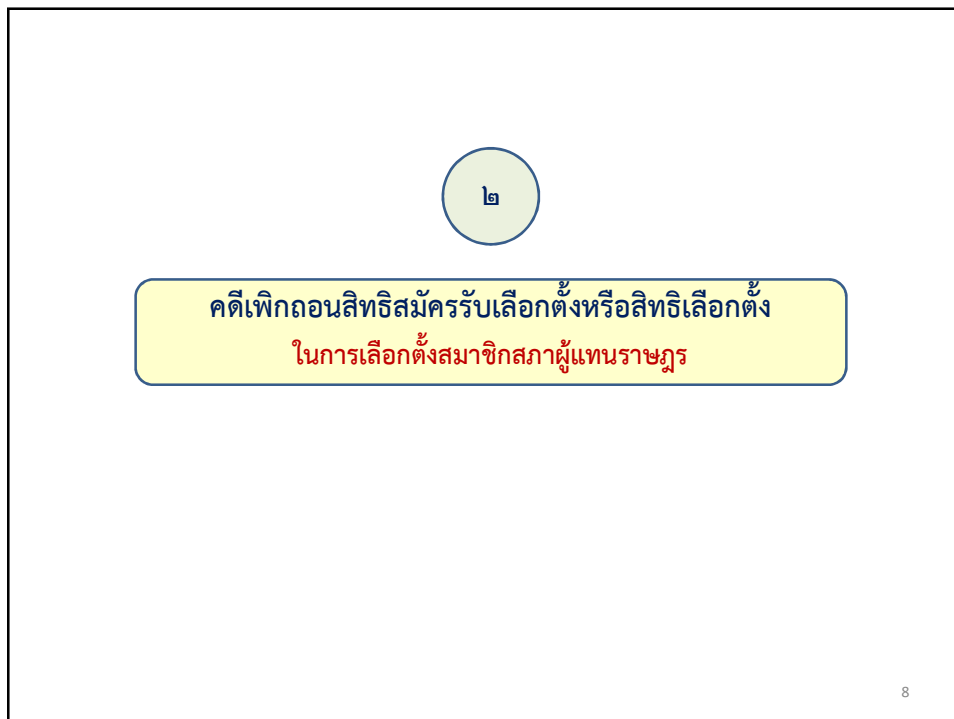
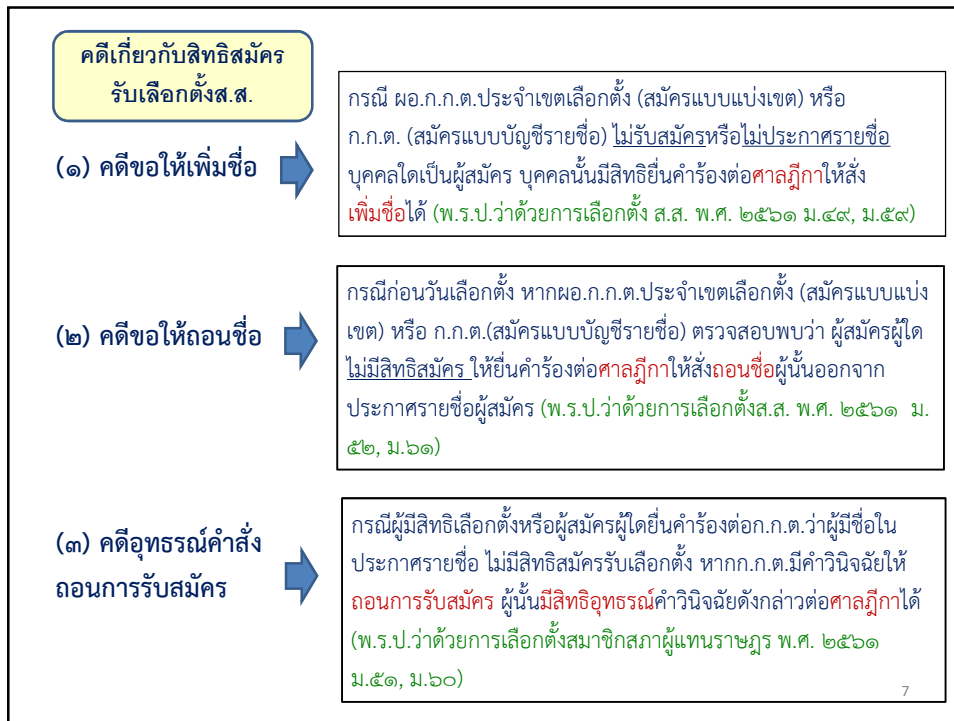
อ.อริคม อินทุพุดติ
ผู้พิพากษาอาวุโสในศาลฎีกา
๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๗

ชุดที่ 8

(๑) คดีใบส้ม

รัฐธรรมนูญ 2560

มาตรา ๒๒๕ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งหรือการเลือก ถ้ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า การเลือกตั้งหรือการเลือกนั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้มีการเลือกตั้งหรือการเลือกใหม่ในหน่วยเลือกตั้งหรือเขตเลือกตั้งนั้น ถ้าผู้กระทำการนั้นเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือก แล้วแต่กรณี หรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่ง **ระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นไว้เป็นการชั่วคราว** ตามมาตรา ๒๒๔ (๔) คำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นที่สุด

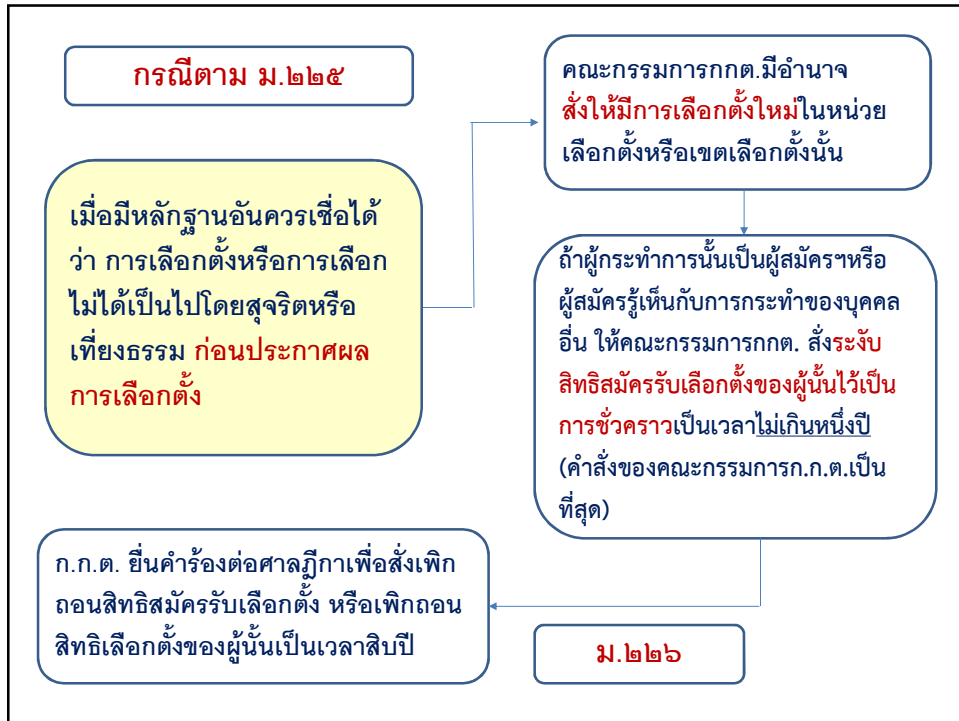
9

พ.ร.ป.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑

มาตรา ๑๓๒ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ถ้าคณะกรรมการสืบสวนหรือไต่สวนแล้ว เห็นว่ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดกระทำการอันเป็นเหตุให้การเลือกตั้งนั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใด ก่อให้ผู้อื่นกระทำ สนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลอื่นกระทำการดังกล่าว หรือรู้ว่ามีกระทำการดังกล่าวแล้วไม่ดำเนินการเพื่อระงับการกระทำนั้น ให้คณะกรรมการสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครที่กระทำการเช่นนั้นทุกรายไว้เป็นการชั่วคราวเป็นระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่คณะกรรมการมีคำสั่ง และในกรณีที่ผู้ที่ได้คะแนนอยู่ในลำดับที่จะได้รับการเลือกตั้ง ให้สั่งยกเลิกการเลือกตั้งและให้มีการเลือกตั้งใหม่

คำสั่งของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นที่สุด ...

10

คดีใบส้ม : การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร **ปี ๒๕๖๒**

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๒๐๙/๒๕๖๓ เป็นกรณีคณะกรรมการก.ต.ผู้ร้อง ยื่นคำร้องว่า นาย ส. ผู้คัดค้านเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ ๘ จังหวัดเชียงใหม่ พรรคเพื่อไทย และได้รับเลือกตั้งเป็น ส.ส. ต่อมาผู้ร้องได้รับรายงานว่า ในระหว่างพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ มีผลใช้บังคับ ผู้คัดค้านไปร่วมงานทอดผ้าป่าสามัคคีเพื่อหาทุนจัดซื้อเครื่องแบบชุดรักษาความปลอดภัย ประจำหมู่บ้าน (ข.ร.ป.) ซึ่งจัดขึ้นที่หอประชุมหมู่บ้านกู้ฮ้อสามัคคี ผู้คัดค้านมอบเงินใส่ซอง จำนวน ๒,๐๐๐ บาท และนาฬิกาขวนใส่กล่อง ๑ เรือน แก่พระภิกษุซึ่งเป็นประธานพิธีสงฆ์ พระภิกษุมอบของเงินแก่ผู้จัดงาน ผู้จัดงานเขียนหน้าซองว่า “ท่าน ส.ส.สุรพล ๒,๐๐๐ บาท” เป็นการจงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ผู้คัดค้าน อันเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๓ วรรคหนึ่ง (๒) ทำให้การเลือกตั้งในส่วนที่เกี่ยวกับผู้คัดค้านมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ผู้ร้องจึงมีคำสั่งให้ระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้านเป็นการชั่วคราวเป็นระยะเวลาหนึ่งปี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา

๒๒๔ (๔) มาตรา ๒๒๕ และมาตรา ๒๒๖ ขอให้ศาลฎีกาสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้านและให้ผู้คัดค้านชดใช้ค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้งเป็นเงิน ๙,๖๘๓,๗๕๕.๑๒ บาท ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๖ ประกอบพ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๓๒, ๑๓๘

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า มิได้กระทำการอันเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

ศาลฎีกาพิจารณาพยานหลักฐานที่คู่ความนำเข้าไต่สวนแล้ววินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้คัดค้านไปปรากฏตัวที่หอประชุมโดยมีเจตนาเพียงเพื่อถวายเงินเป็นค่าบูชาเทียน สະเคราะห์สืบชะตาและนาฬิกาแก่พระครูฯ เป็นการส่วนตัวเพื่อเสริมสิริมงคลเนื่องในวันคล้ายวันเกิดที่จะมาถึงในวันรุ่งขึ้น ส่วนที่พระครูฯ มอบเงินจำนวนดังกล่าวแก่ผู้จัดงานเพื่อสมทบทุนจัดซื้อเครื่องแบบจัดซื้อเครื่องแบบชุดช.ร.บ. ถือได้ว่าเป็นเรื่องนอกเหนือความรู้เห็นของผู้คัดค้าน ยังรับฟังไม่ได้ว่า ผู้คัดค้านถวายเงินแก่พระครูฯ เพื่อเป็นการสื่อให้ชาวบ้านเข้าใจว่า ผู้คัดค้านได้บริจาคเงินสมทบให้แก่กองผ้าป่าสามัคคีเพื่อจงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งแก่ตน อันจะเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว และเมื่อฟังว่าข้อเท็จจริงเป็นเช่นนั้น ผู้คัดค้านไม่จำเป็นต้องชดใช้ค่าใช้จ่ายสำหรับการเลือกตั้งตามคำร้อง พิพากษายกคำร้อง

13

(๒) คดีไปเหลือ

พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
พ.ศ. ๒๕๖๑

มาตรา ๑๓๓ เมื่อประกาศผลการเลือกตั้งแล้วปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า การเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม แต่ไม่ได้ความชัดว่าเป็นการกระทำของผู้ได้รับเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อพิจารณา ในกรณีที่ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าการเลือกตั้งนั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้ศาลสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่สำหรับเขตเลือกตั้งนั้น และให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งจากเขตเลือกตั้งนั้นสิ้นสุดลงนับแต่วันที่ศาลมีคำวินิจฉัย และให้คณะกรรมการดำเนินการให้มีการเลือกตั้งใหม่โดยเร็ว และให้นำความในมาตรา ๑๓๘ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

14

กรณีใบเหลือง

คณะกรรมการการเลือกตั้ง

ยื่นคำร้อง

ศาลฎีกา

เมื่อประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว
ปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า
การเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใด
มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยง
ธรรม แต่ไม่ได้รับความชัดว่าเป็น
การกระทำของผู้ได้รับเลือกตั้ง

พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑
มาตรา ๑๓๓

ในกรณีที่ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า การเลือกตั้ง
นั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม
ให้ศาลสั่ง :

- ให้มีการเลือกตั้งใหม่ในเขตเลือกตั้งนั้น
- ให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรที่ได้รับการเลือกตั้งสิ้นสุดลงนับแต่
วันที่ศาลวินิจฉัย

(สมาชิกสภาผู้แทนฯ ผู้นั้นมีสิทธิลงสมัครรับ
เลือกตั้งในการเลือกตั้งใหม่ได้)

คดีใบเหลือง : การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ปี ๒๕๖๒

คดีหมายเลขดำที่ สต.(ส.ส.) ๕๘๕/๒๕๖๒ เป็นกรณีคณะกรรมการก.ก.ต. ผู้ร้อง
ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งว่า มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า การเลือกตั้ง ส.ส.
จังหวัดสมุทรปราการ เขตเลือกตั้งที่ ๕ มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม แต่ไม่ได้รับความ
ชัดว่าเป็นการกระทำของใคร ขอให้ศาลสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งไต่สวนแล้ว ได้ความว่า น.ส.สุภาภรณ์ ผู้ช่วยหาเสียง
ของผู้คัดค้าน (ซึ่งเป็นผู้ได้คะแนนสูงสุดและเข้าดำรงตำแหน่ง ส.ส.แล้ว) ไปร่วมงาน
ฌาปนกิจศพนาย พ. และมอบเงินช่วยงานศพเป็นธนบัตรบรรจุภายในซองที่เขียนหน้าของ
ว่า “กรุงศรีวิไล” ให้แก่เจ้าภาพ แม้ไม่ได้รับความชัดว่าผู้คัดค้านรู้เห็นเป็นใจ แต่เมื่อ
ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า มีการทำการอันเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๓ วรรคหนึ่ง ศาลก็ต้องสั่งให้มีการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสมุทรปราการ เขตเลือกตั้งที่ ๕ ใหม่ ตามพ.ร.บ.ว่าด้วย
การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๓๓

การเลือกตั้ง ส.ส. ปี ๒๕๖๒ คดีใบเหลืองยังมีอีก ๑ คดี คือคดีตามคำพิพากษา
ฎีกาที่ สต.สส.๑/๒๕๖๕ เป็นคดีหัวคะแนนแจกเงิน

(๓) คดีใบแดง

รัฐธรรมนูญ 2560

มาตรา ๒๒๖ เมื่อมีการดำเนินการตามมาตรา ๒๒๕ หรือ ภายหลังจากประกาศผลการเลือกตั้งหรือการเลือกแล้ว มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือกผู้ใดกระทำการทุจริตในการเลือกตั้งหรือการเลือกหรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้น

การพิจารณาของศาลฎีกาตามวรรคหนึ่ง ให้นำส่วนวน การสืบสวนหรือไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหลักในการพิจารณา และเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ให้ศาลมีอำนาจสั่งไต่สวนข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้

17

รัฐธรรมนูญ 2560

ในกรณีที่ศาลฎีกาพิพากษาว่าบุคคลตามวรรคหนึ่งกระทำความผิดตามที่ถูกร้อง ให้ศาลฎีกาสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นเป็นเวลาสิบปี ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา แล้วแต่กรณี

เมื่อศาลฎีกามีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาแล้ว ถ้าผู้ถูกกล่าวหาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ให้ผู้นั้นหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลฎีกาจะพิพากษาว่าผู้นั้นมิได้กระทำความผิด และเมื่อศาลฎีกามีคำพิพากษาว่าผู้นั้นกระทำความผิด ให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภาผู้นั้นสิ้นสุดลงนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่

18

รัฐธรรมนูญ 2560

มิให้นำสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาซึ่งหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคสี่ เป็นจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณี

ให้นำมาตรานี้ไปใช้บังคับแก่การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นด้วยโดยอนุโลม แต่ให้อำนาจของศาลฎีกาเป็นอำนาจของศาลอุทธรณ์ และให้คำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์เป็นที่สุด

การพิจารณาพิพากษาของศาลฎีกาหรือศาลอุทธรณ์ตามมาตรานี้ ให้เป็นไปตามระเบียบของที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาซึ่งต้องกำหนดให้ใช้ระบบไต่สวนและให้ดำเนินการโดยรวดเร็ว

19

พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑

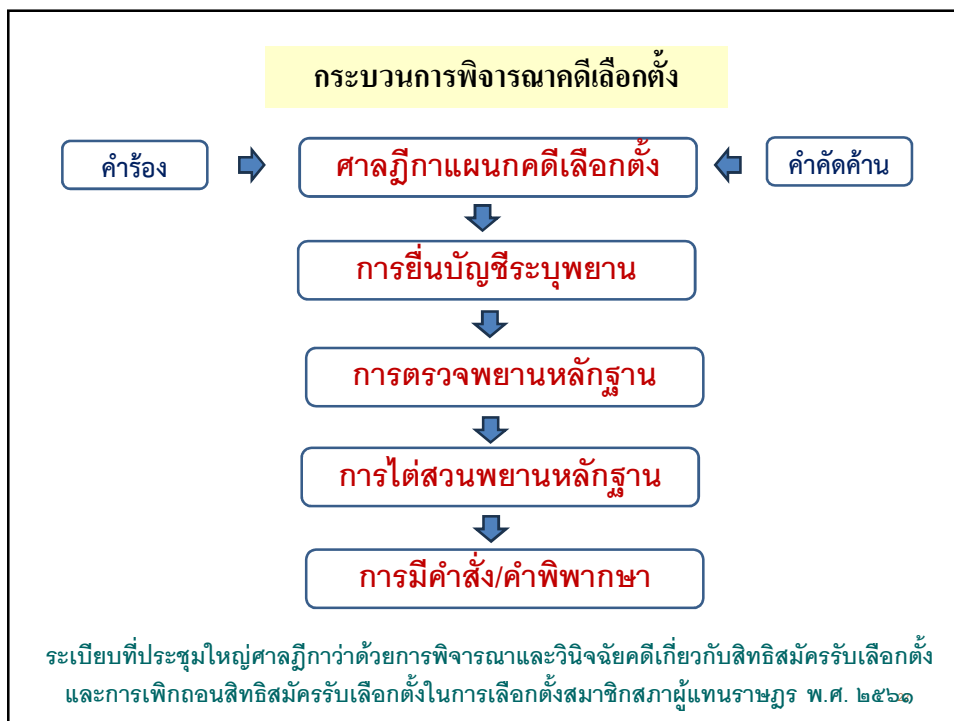
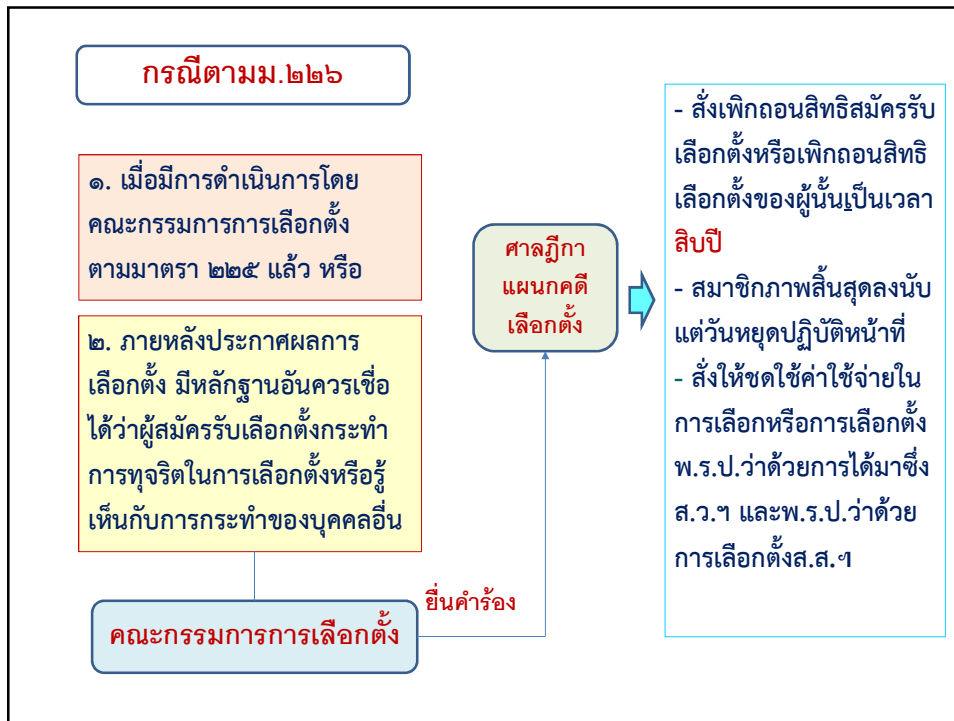
มาตรา ๑๓๘ เมื่อมีการดำเนินการตามมาตรา ๑๓๒ หรือภายหลังประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว ถ้ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง หรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่น ให้คณะกรรมการยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้น

การพิจารณาของศาลฎีกาให้นำสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนของคณะกรรมการเป็นหลักในการพิจารณา และเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ให้ศาลมีอำนาจสั่งไต่สวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้

เมื่อศาลฎีกามีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาแล้ว ถ้าผู้ถูกกล่าวหาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้ผู้นั้นหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลฎีกาจะพิพากษาว่าผู้นั้นมิได้กระทำความผิด

ในกรณีที่ศาลฎีกาพิพากษาว่าบุคคลตามวรรคหนึ่งกระทำความผิดตามที่ถูกร้อง ให้ศาลฎีกาเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้น และในกรณีที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้สมาชิกภาพของผู้นั้นสิ้นสุดลงนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ และให้คณะกรรมการจัดให้มีการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง

20

คดีใบแดง : การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ปี ๒๕๖๒

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๑/๒๕๖๓ เป็นกรณีคณะกรรมการก.ต. ผู้ร้อง ยื่นคำร้องว่านาย ข. ผู้คัดค้านเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งส.ส. แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ ๒ จังหวัดจันทบุรี พรรคประชาธิปัตย์ ปราศรัยใส่ร้ายนาย ย. ผู้สมัครพรรคพลังประชารัฐ ที่เคยเป็นอดีต ส.ส. พรรคประชาธิปัตย์ว่า “ท่านนายกชวน หลีกภัย เสียใจและขอโทษพี่น้องชาวแก่งหางแมวและพี่น้องชาวจันทบุรี และพี่น้องประชาธิปัตย์ ที่ ส.ส. คนเดิมทั้งสามคน ถูกซื้อตัวและย้ายพรรคไปแล้ว ... ตามที่ท่านรองสาริตได้บอกผมมา อย่างน้อยสามคนต้องมีเจตสืบล้าน”

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งฟังข้อเท็จจริงว่า ผู้คัดค้านกล่าวปราศรัยโดยใช้ถ้อยคำ เช่นนั้นจริง และถ้อยคำปราศรัยของผู้คัดค้านดังกล่าวทำให้ผู้ฟังเข้าใจได้ว่านาย ย. ย้ายจากพรรคประชาธิปัตย์ไปอยู่พรรคพลังประชารัฐ เนื่องจากมีการให้คำตอบแทนเป็นเงินจำนวนมาก อันแสดงให้เห็นว่านาย ย. เป็นผู้เห็นแก่เงินหรือผลประโยชน์ส่วนตนอยู่เหนืออุดมการณ์ เมื่อผู้คัดค้านไม่สามารถนำพยานหลักฐานมาแสดงเพื่อพิสูจน์ให้เห็นว่าถ้อยคำที่ผู้คัดค้านกล่าวเป็นความจริง จึงเท่ากับผู้คัดค้านยืนยันข้อเท็จจริงว่านาย ย. ถูกซื้อตัว และเมื่อผู้คัดค้านกล่าวถ้อยคำดังกล่าวที่บริเวณตลาดวังพงอันเป็นสถานที่ที่ผู้คัดค้านจัดให้มีการปราศรัย อีกทั้งมีการ

23

เผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยการถ่ายทอดภาพและเสียงผ่านทางเฟซบุ๊กของผู้คัดค้าน ย่อมแสดงให้เห็นว่า ผู้คัดค้านมีเจตนาเพื่อจูงใจให้ผู้มาฟังการปราศรัยลงคะแนนให้แก่ผู้คัดค้าน การกระทำของผู้คัดค้านดังกล่าวจึงเป็นการใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจูงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น อันเป็นการฝ่าฝืนพ.ร.ป. ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๓ วรรคหนึ่ง (๕) การกระทำของผู้คัดค้านย่อมเป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งคะแนนเสียงของผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยวิธีการอันมิชอบด้วยกฎหมายอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้งโดยวิธีการอันมิชอบด้วยกฎหมายอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง เมื่อพิเคราะห์พฤติการณ์แห่งคดีแล้ว ศาลฎีกาเห็นสมควรเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้คัดค้านมีกำหนดสิบปี ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๒๖ วรรคสาม ประกอบพ.ร.ป. ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๓๘ วรรคหนึ่ง

พิพากษาให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของนาย ข. ผู้คัดค้านมีกำหนดสิบปีนับแต่วันที่มีคำพิพากษา

หมายเหตุ : คดีนี้ นาย ย. และนาย ข. ผู้คัดค้านไม่ได้รับเลือกตั้ง โดยนาย ย. ได้คะแนนเป็นที่ ๒ ผู้คัดค้านได้คะแนนเป็นที่ ๓

24

คดีใบแดง : การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ปี ๒๕๖๖

คำพิพากษาฎีกาที่ สต.ส.ส. ๓๓๕//๒๕๖๗ คณะกรรมการก.ก.ต. ยื่นคำร้องว่า นางสาว ก. ผู้คัดค้านที่ ๑ เป็นผู้สมัคร ส.ส.เขตเลือกตั้งที่ ๑๖ กรุงเทพมหานคร พรรคประชาธิปัตย์ (แต่ไม่ได้รับการเลือกตั้ง) นาง ด. ผู้คัดค้านที่ ๒ เป็นผู้ช่วยหาเสียงของผู้คัดค้านที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๗ เม.ย.๒๕๖๖ ผู้คัดค้านที่ ๒ ไปพบนาย ป. ที่บ้านเพื่อให้ช่วยหารายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยจะให้เงินคนละ ๕๐๐ บาท เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ผู้คัดค้านที่ ๑ ต่อมาวันที่ ๑๙ เม.ย. ๒๕๖๖ เวลา ๑๐.๒๘ น. นาย ป.ส่งรายชื่อจำนวน ๔ รายชื่อ ให้ผู้คัดค้านที่ ๒ ทางแอปพลิเคชันไลน์ และเมื่อวันที่ ๒๕ เม.ย. ๒๕๖๖ นาย ป. ไปรับเงินจากผู้คัดค้านที่ ๒ จำนวน ๒,๐๐๐ บาท ผู้ร้องมีพยานหลักฐานประกอบคือ คลิปเสียงการสนทนา ข้อความการสนทนา ผ่านแอปพลิเคชันไลน์ระหว่างนาย ป. กับผู้คัดค้านที่ ๒ และวิดีโอคลิป การกระทำของผู้คัดค้านทั้งสองเป็นการฝ่าฝืนพ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๓ วรรคหนึ่ง (๑) ขอให้มีคำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือสิทธิเลือกตั้งของผู้คัดค้านทั้งสองเป็นเวลาสิบปี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๖ ประกอบพ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๓๘ วรรคหนึ่ง

25

ผู้คัดค้านทั้งสองยื่นคำคัดค้านว่า ผู้คัดค้านที่ ๒ ให้เงิน ๒,๐๐๐ บาท แก่นาย ป. เพื่อนำไปเป็นค่าใช้จ่ายในการหาคนมาสังเกตการณ์การเลือกตั้ง เป็นเงินส่วนตัว และกระทำในนามส่วนตัวมิใช่ในฐานะผู้ช่วยหาเสียงของผู้คัดค้านที่ ๑ ผู้คัดค้านที่ ๑ ไม่เคยรู้จักนาย ป. นาย ป.ติดต่อข้อความในบทสนทนานำมากล่าวหาผู้คัดค้านทั้งสอง

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งวินิจฉัยความว่า พยานหลักฐานของผู้ร้องมีน้ำหนักให้รับฟังได้ว่า ผู้คัดค้านที่ ๒ ให้เงินแก่นาย ป. ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้ผู้คัดค้านที่ ๑ ผู้คัดค้านที่ ๒ เป็นเพียงผู้ช่วยหาเสียงของผู้คัดค้านที่ ๑ ได้รับค่าตอบแทนวันละ ๓๕๓ บาท แต่ผู้คัดค้านที่ ๒ กลับให้เงินแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งคนละ ๕๐๐ บาท รวม ๔ คน เป็นเงิน ๒,๐๐๐ บาท เพื่อจูงใจให้ลงคะแนนให้แก่ผู้คัดค้านที่ ๑ ไม่มีเหตุที่ผู้คัดค้านที่ ๒ จะกระทำไปเองโดยผู้คัดค้านที่ ๑ ไม่มีส่วนรู้เห็นหรือสนับสนุน การกระทำของผู้คัดค้านทั้งสองเป็นการฝ่าฝืนพ.ร.บ. ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๓ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบมาตรา ๑๓๘ วรรคหนึ่ง เป็นเหตุให้ผลการเลือกตั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้คัดค้านที่ ๑ ไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

พิพากษาให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนางสาว ก. ผู้คัดค้านที่ ๑ และนาง ด. ผู้คัดค้านที่ ๑ เป็นเวลา ๑๐ ปี นับแต่วันที่มีคำพิพากษา

26

คดีใบแดง : การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ปี ๒๕๖๖

คำพิพากษาฎีกาที่ สต.ส.ส. ๓๓๖/๒๕๖๗ คณะกรรมการก.ก.ต. ผู้ร้อง ยื่นคำร้องว่า นาย ส. ผู้คัดค้าน เป็นผู้สมัคร ส.ส.เขตเลือกตั้งที่ ๖ จังหวัดนครราชสีมา พรรคภูมิใจไทย (แต่ไม่ได้รับการเลือกตั้ง) เมื่อวันที่ ๗ เม.ย.๒๕๖๖ เวลากลางวัน ผู้คัดค้านจัดเวทีปราศรัยหาเสียงที่ศาลาประชาคม บ้านหนองตาตา มีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และประชาชนในพื้นที่ดังกล่าวเป็นกลุ่มเป้าหมาย ผู้คัดค้านปราศรัยหาเสียงมีข้อความตอนหนึ่งว่า “เดี๋ยวผมได้เป็น ส.ส. มึงไปเบ่งงาน จะพาอ.ส.ม.ไปล่องแพ” เป็นการสัญญาว่าจะให้ อันเป็นการฝ่าฝืนพ.ร.บ. ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๓ วรรคหนึ่ง (๑) ขอให้มีคำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือสิทธิเลือกตั้งของผู้คัดค้านทั้งสอง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๖ และพ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๓๘ วรรคหนึ่ง

ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้านว่า ผู้คัดค้านกล่าวถ้อยคำดังกล่าวโดยมีเจตนาเพียงเพื่อสร้างบรรยากาศให้เกิดความสนิทสนมเท่านั้น

27

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งวินิจฉัยความว่า ถ้อยคำของผู้คัดค้านที่ว่า “เดี๋ยวผมได้เป็น ส.ส. มึงไปเบ่งงาน จะพาอ.ส.ม.ไปล่องแพ” ย่อมทำให้ผู้ฟังซึ่งเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเข้าใจว่า เป็นการให้คำมั่นสัญญาว่าเมื่อผู้คัดค้านได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว จะพาพวกตนไปล่องแพและร้องเพลงที่จังหวัดกาญจนบุรี ทั้งเมื่อพิจารณาอายุของกลุ่มเป้าหมายตามคำปราศรัย อยู่ในวิสัยที่สามารถไปเที่ยวและทำกิจกรรมตามที่ผู้คัดค้านกล่าวได้ ยังเป็นการบ่งชี้ให้เห็นว่า ผู้คัดค้านกล่าวถ้อยคำดังกล่าวโดยมีเจตนาเพื่อจูงใจให้ผู้ฟังซึ่งเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านลงคะแนนเสียงให้แก่ผู้คัดค้าน การกระทำของผู้คัดค้านเป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งคะแนนเสียงโดยวิธีการอันมิชอบด้วยกฎหมาย อันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๖ วรรคหนึ่ง และพ.ร.บ. ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๓ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบมาตรา ๑๓๘ วรรคหนึ่ง

พิพากษาให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของนาย ส. ผู้คัดค้าน เป็นเวลา ๑๐ ปี นับแต่วันที่มีคำพิพากษา

28

ข้อสังเกต คดีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

29

ข้อสังเกต (๑)

คดีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวข้องกับ

- รัฐธรรมนูญ ในส่วนที่ว่าด้วยคุณสมบัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา ๙๗ (๑) ถึง (๔) และลักษณะต้องห้ามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา ๙๘ (๑) ถึง (๑๘) และ
- พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๐ ในส่วนที่ว่าด้วยคุณสมบัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา ๔๑ (๑) ถึง (๔) และลักษณะต้องห้ามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา ๔๒ (๑) ถึง (๒๑)

30

คุณสมบัติผู้มีสิทธิสมัครเลือกตั้ง

รัฐธรรมนูญ

มาตรา ๙๗ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

- (๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีนับถึงวันเลือกตั้ง
- (๓) เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคการเมือง

เดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในกรณีที่มีการเลือกตั้งทั่วไปเพราะเหตุยุบสภา ระยะเวลาเก้าสิบวันดังกล่าวให้ลดลงเหลือสามสิบวัน

ข้อสังเกต : สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองต้องดำรงอยู่ตลอดไปจนถึง วันเลือกตั้งและจนกว่าจะพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หากผู้สมัครมีคุณสมบัติครบถ้วน และได้รับการประกาศรายชื่อเป็นผู้สมัครแล้ว ต่อมาก่อนวันเลือกตั้ง **ผู้สมัครลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก** ย่อมมีผลให้ผู้สมัครดังกล่าวขาดคุณสมบัติ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๗ (๓) และพ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๑ (๓) (คำสั่งศาลฎีกาที่ สด สสร ๓๗/๒๕๖๖)

31

(๔) ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ต้องมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ด้วย

(ก) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

(ข) เป็นบุคคลซึ่งเกิดในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง

(ค) เคยศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปีการศึกษา

(ง) เคยรับราชการหรือปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐ หรือเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง แล้วแต่กรณี เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปี

ข้อสังเกต : มาตรา ๙๗ (๔) (ก) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน มี ฎ. ๑๓๒๐/๒๕๖๒ วินิจฉัยว่า ผู้สมัครนำทะเบียนบ้านกลางมาใช้อ้างว่า มีชื่อในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเพื่อใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามมาตรา ๙๗ (๔) ก. ไม่ได้ เพราะทะเบียนบ้านกลางเป็นเพียงทะเบียนซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดให้จัดทำขึ้นสำหรับลงรายการบุคคลที่ไม่อาจมีชื่อในทะเบียนบ้านได้เท่านั้น

ลักษณะต้องห้ามของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ม.๙๘

มาตรา ๙๘ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๑) ติดยาเสพติดให้โทษ

(๒) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

ข้อสังเกต - เพียงถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ไม่ถือว่ามามีลักษณะต้องห้ามเพราะกฎหมายใช้ถ้อยคำว่า “เป็นบุคคลล้มละลาย”

- ศาลล้มละลายกลางพิพากษาให้ตกเป็นบุคคลล้มละลาย แม้จะยังมีได้

ประกาศคำสั่งในราชกิจจานุเบกษา ก็ต้องถือว่าเป็นบุคคลล้มละลาย (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๓๔/๒๕๖๒)

- ผู้ร้องเป็นบุคคลล้มละลาย และยังไม่ได้หลุดพ้นจากการล้มละลาย โดยยังไม่มีการปลดจากล้มละลาย ยกเลิกการล้มละลาย และมีได้มีคำขอประนอมหนี้ภายหลังล้มละลาย ต้องถือว่าเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัคร (คำสั่งศาลฎีกาที่ ๕๐๖๖/๒๕๕๔, ๓๐๖๔/๒๕๕๗, ลต สสร ๔๑/๒๕๖๖)

(๓) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ

ข้อสังเกต

- เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญมาตรานี้ เพื่อมิให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบในการเลือกตั้ง เพราะผู้สมัครที่มีสื่ออยู่ในมือ ย่อมได้เปรียบผู้สมัครอื่น

- ผู้สมัครที่มีชื่อเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ **แม้ไม่ได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการในความเป็นจริง** ก็มีลักษณะต้องห้าม (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๑๔๓/๒๕๖๒) และโดยไม่ว่าค้ำประกันว่าสื่อที่ตนถือหุ้นหรือเสนอเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการเมืองหรือไม่ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๑๐๙/๒๕๖๒)

- ผู้สมัครเคยเป็นเจ้าของและบรรณาธิการกิจการหนังสือพิมพ์ แต่**ลาออกจากการเป็นเจ้าของและบรรณาธิการ** โดย**ปรากฏข้อเท็จจริงแน่ชัดว่า**ได้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่แล้วก่อนจะยื่นใบสมัคร แม้จะยังปรากฏข้อมูลในระบบฐานข้อมูลว่า เป็นเจ้าของและบรรณาธิการกิจการหนังสือพิมพ์ ต้องถือกรณีดังกล่าวเกิดจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่ได้แก้ไขข้อมูลเท่านั้น ไม่ขาดคุณสมบัติ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๔๐๗/๒๕๖๒)

- ในหนังสือปริศนาคำสนธิระบุว่า มีวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใดๆ แต่ไม่ได้ประกอบกิจการจริง ไม่อยู่ในฐานะเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชน

ส่วนการประกอบกิจการจริงหรือไม่ ศาลรัฐธรรมนูญให้ดูจาก

(๑) แบบ สสช.๑ (แบบแสดงรายการเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจของห้างหุ้นส่วนบริษัทตาม ประกาศกระทรวงพาณิชย์ ฉบับที่ 83 (พ.ศ.2515) ที่ยื่นต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท)

(๒) แบบ ส.บช.๓ (แบบนำส่งงบการเงิน) และ

(๓) หมายเหตุประกอบงบการเงิน

(ศาลรัฐธรรมนูญวางหลักการนี้ ในคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๘ ถึง ๑๙/๒๕๖๓ และ ๒๐/๒๕๖๓ ในคดีขอให้วินิจฉัยว่า สมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง)

35

- ผู้คัดค้านเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการและเป็นหุ้นส่วนลงทุนด้วยเงิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท ของห้างหุ้นส่วนจำกัด บ. ปัจจุบันห้างหุ้นส่วนจำกัด บ. มีสถานะทางทะเบียนยังดำเนินการอยู่ โดยมีวัตถุประสงค์ในการจดทะเบียน ข้อ ๒๔ ว่า “ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ กิจการสื่อสาร โทรคมนาคม และสื่อมวลชนทุกประเภทพิเศษ นอกจากนี้ตามแบบแสดงรายการเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจหุ้นส่วนบริษัท (แบบ สสช.๑) ยื่นต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทเมื่อวันที่ ๒๖ ต.ค. ๒๕๕๕ ได้ระบุสินค้าหรือบริการที่ประกอบกิจการว่า “ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง” และแบบนำส่งงบการเงิน (แบบ สบช.๓) ที่ส่งเมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๒ ได้ระบุประเภทธุรกิจว่า “ประกอบกิจการสถานีวิทยุโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียง” รายได้จากการประกอบการร้อยละ ๑๐๐ มาจากกิจการดังกล่าว เอกสารที่ผู้ร้องอ้างส่งประกอบคำร้องเป็นเอกสารราชการอันเป็นเอกสารมหาชน ซึ่งมีข้อสันนิษฐานว่าของแท้จริงถูกต้อง ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้คัดค้านเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการและเป็นหุ้นส่วนจำนวน ๒๐๐,๐๐๐ บาท ในห้างหุ้นส่วนจำกัด บ. จึงเป็นเจ้าของหรือเป็นผู้ถือหุ้นในกิจการสื่อมวลชนใดๆ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นส.ส.ตาม

36

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) และพ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ (๓) (คำสั่งศาลฎีกาที่ ลต สสร ๔๑/๒๕๖๖)

- บริษัท พ. จำกัด ประกอบกิจการเป็น**ออร์กาไนเซอร์รับจัดงานอีเวนต์** ลักษณะการประกอบธุรกิจแตกต่างจากกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใดๆ ที่มีลักษณะเป็นสื่อกลางในการนำสารไปสู่มวลชนโดยไม่ได้กำหนดเป้าหมายไว้ชัดเจน เพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือสื่อความหมายให้ประชาชนทราบโดยทั่วไป ส่วนที่บริษัท พ. จำกัด มีการใช้แอปพลิเคชันไลน์ เฟซบุ๊ก เว็บไซต์ เห็นได้ว่าเป็นการใช้สื่อออนไลน์ เพื่อประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์กิจการของตนซึ่งบุคคลธรรมดาทั่วไปก็มีและใช้แอปพลิเคชันดังกล่าวได้ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า บริษัท พ. มิได้ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใดๆ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) และพ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ (๓) (คำสั่งศาลฎีกาที่ ลต สสข ๓๖/๒๕๖๖)

37

- ห้างหุ้นส่วนจำกัด ค. เป็นสื่อมวลชน แต่สำนักงาน กสทช. มีหนังสือแจ้งว่า ยื่นเอกสารประกอบการพิจารณาต่ออายุการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ไม่ถูกต้องครบถ้วน ให้แก้ไขเพิ่มเติมเอกสารและยื่นใหม่ภายใน ๓๐ วัน หากไม่ดำเนินการจะถือว่าไม่ประสงค์จะต่ออายุการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง อีกต่อไป โดยให้ถือว่าสิทธิในการทดลองออกอากาศได้สิ้นสุดลงนับแต่วันที่ใบอนุญาตหมดอายุ (วันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๙) และให้ยกเลิกการออกอากาศ แต่ห้างหุ้นส่วนจำกัด ค. ไม่ดำเนินการ ทั้งยังปรากฏตามสำเนาหนังสือยืนยันยอดพร้อมงบทดลอง รายงานผู้สอบบัญชี และงบการเงินว่า ระหว่างปี ๒๕๖๒ ถึง ๒๕๖๔ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ค. มิได้ประกอบกิจการ และมีรายได้ดอกเบี้ยรับจากการให้หุ้นส่วนยืมเงินเท่านั้น ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ก่อนวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ อันเป็นวันที่ผู้คัดค้านเข้าเป็นหุ้นส่วน ห้างหุ้นส่วนจำกัด ค. มิได้ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใดๆ อีกต่อไปแล้ว ผู้คัดค้านจึงไม่เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (คำสั่งศาลฎีกาที่ ลต สสข ๓๙/๒๕๖๖)

38

- รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) และมาตรา ๑๐๑ (๖) มีเจตนารมณ์เพื่อป้องกันมิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอาศัยความได้เปรียบจากการเป็นเจ้าของกิจการดังกล่าวเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อประโยชน์ในทางการเมือง โดยรัฐธรรมนูญไม่ได้ระบุว่า การเข้าถือหุ้นในบริษัทที่ต้องห้ามจะต้องถือหุ้นจำนวนเท่าใด และไม่ได้ระบุว่าต้องมีอำนาจบริหารงานหรือครอบงำกิจการหรือไม่ ฉะนั้น การถือหุ้นเพียงหุ้นเดียวเป็นการถือหุ้นตามความหมายในรัฐธรรมนูญแล้ว แม้ผู้ถือหุ้นจะไม่มีอำนาจบริหารหรือครอบงำกิจการก็ตาม

(เทียบ คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๒/๒๕๖๗ และมีคำพิพากษาคดีเลือกสมาชิกวุฒิสภา ลต สว ๑๖๓ /๒๕๖๗ ๓๐๐/๒๕๖๗ และ ๓๐๑/๒๕๖๗ วินิจฉัยทำนองเดียวกัน เป็นการกลับแนวเดิมตามคำสั่งศาลฎีกาที่ ลต สสข ๒๔/๒๕๖๖ ที่วางหลักว่า ต้องมีจำนวนหุ้นมากพอที่จะครอบงำการดำเนินการได้ เหตุที่ต้องเปลี่ยนแนวเพราะคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒/๒๕๖๗ เป็นการตีความบทบัญญัติหรือถ้อยคำในรัฐธรรมนูญซึ่งมีผลผูกพันทุกองค์กรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคท้าย))

39

(๔) เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๙๖ (๑) (๒) หรือ (๔)

มาตรา ๙๖ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

- (๑) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (๒) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่
- (๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย
- (๔) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

40

ข้อสังเกต มาตรา ๙๘ (๔) ประกอบมาตรา ๙๖ (๒)

๑) การถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๙๖ (๒) อาจเกิดขึ้นได้จากหลายสาเหตุ เช่น

- ศาลฎีกาหรือศาลอุทธรณ์สั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเพราะเหตุกระทำการทุจริตในการเลือกตั้งระดับชาติหรือท้องถิ่น หรือ
- ต้องคำพิพากษาของศาลฎีกาแผนก คดี อม.ว่า กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ ร่ำรวยผิดปกติ หรือจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือยื่นเท็จ
- หรือต้องคำพิพากษาศาลฎีกาว่า ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง
- รวมทั้งถูกฟ้องเป็นคดีอาญาตามกฎหมายเลือกตั้ง และศาลพิพากษาลงโทษกับสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งด้วย

๒) ข้อสำคัญของมาตรา ๙๖ (๒) ก็คือ แม้คำพิพากษาของศาลที่ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งยังไม่ถึงที่สุด ก็เป็นลักษณะต้องห้าม เพราะมาตรา ๙๖ (๒) ใช้ถ้อยคำว่า “ไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่” (เทียบ : คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑/๒๕๖๔)

41

๓) กรณีศาลมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในคดีอาญา โดยมีกำหนดเวลา เช่น ๑๐ ปี ซึ่งคู่ความมิสิทธิอุทธรณ์และฎีกาได้ตามป.วิ.อ แต่ไม่มีคู่ความฝ่ายใดอุทธรณ์หรือฎีกา กำหนดเวลาเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ๑๐ ปี จะเริ่มนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา ไม่ใช่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุด เพราะพ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๖๘ บัญญัติให้การเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีผลในทันทีและเริ่มให้นับระยะเวลานับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งหรือคำพิพากษา เว้นแต่ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาจะมีคำสั่งหรือคำพิพากษาเป็นอย่างอื่น

ดังนั้น ในกรณีที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐ ว่า จำเลยกระทำความผิดต่อกฎหมายเลือกตั้ง ให้ลงโทษจำคุก ๑ ปี ฯลฯ และให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลา ๑๐ ปี ไม่มีคู่ความฝ่ายใดอุทธรณ์ ครบกำหนดระยะเวลาอุทธรณ์วันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๐

ในส่วนที่เกี่ยวกับกำหนดเวลาเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ๑๐ ปี ต้องเริ่มนับแต่วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐ อันเป็นวันที่ศาลมีคำพิพากษา หากนับถึงวันสมัครยังไม่ถึง ๑๐ ปี ย่อมต้องขาดคุณสมบัติ (คำสั่งศาลฎีกาที่ ลต สสข ๓๒/๒๕๖๖)

42

(๕) อยู่ระหว่างถูกระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราว หรือถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

ข้อสังเกต : การถูกระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งชั่วคราวก็คือกรณีที่คณะกรรมการก.ก.ต.ให้ใบสั่งแก่ผู้สมัคร ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๕ ส่วนการถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือใบแดง

แต่ไม่ว่าจะเป็นกรณีถูกระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราวหรือกรณีถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง **แม้คดียังไม่ถึงที่สุด** (ยังไม่ได้ส่งไปศาลฎีกาเพื่อให้เพิกถอนสิทธิฯ หรือคดีขอให้เพิกถอนสิทธิอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๖) ก็เป็นลักษณะต้องห้าม เพราะตัวบทไม่ได้มีคำขยายว่า **ต้องเป็นกรณีคดีถึงที่สุดแล้ว**

และในกรณีการถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง แม้เป็นคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในคดียุบพรรค ก็ถือว่าเป็นลักษณะต้องห้ามสมัครรับเลือกตั้งด้วย และในคดีคุณสมบัตินี้จะยกข้อต่อสู้ว่า คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญไม่ชอบด้วยเหตุต่างๆไม่ได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๓๙/๒๕๖๒)

43

(๖) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

ข้อสังเกต :

- ในกรณีที่ศาลชั้นต้นหรือศาลชั้นอุทธรณ์พิพากษาจำคุก และคดียังไม่ถึงที่สุด หากศาลอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวในระหว่างอุทธรณ์หรือฎีกาในวันอ่านคำพิพากษา ไม่เป็นลักษณะต้องห้ามสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๒๒๕ เพราะไม่ได้ถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

- เมื่อตัวบทใช้ถ้อยคำว่า ต้องคำพิพากษาให้จำคุก ย่อมต้องหมายความรวมถึงโทษที่หนักกว่าโทษจำคุก คือโทษประหารชีวิตด้วย และเมื่อไม่มีคำว่าคดีถึงที่สุด แม้คดียังไม่ถึงที่สุดก็ต้องขาดคุณสมบัติ (เทียบ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๒/๒๕๖๒)

44

(๗) เคยได้รับโทษจำคุกโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงสิบปีนับถึงวันเลือกตั้ง
เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

ข้อสังเกต :

ไม่ว่าจะเป็นโทษจำคุกในความผิดฐานใดก็เป็นลักษณะต้องห้ามตาม
มาตรานี้ แต่ต้องเป็นโทษจำคุกจริง (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๒๐/๒๕๖๒, ๑๕๓๖
/๒๕๖๒, ๑๐๐๖/๒๕๖๒)

เว้นแต่เป็นโทษจำคุกในความผิดอันได้กระทำประมาทหรือลหุโทษ แม้
ต้องโทษจำคุกจริง ก็ไม่ถือว่าเป็นลักษณะต้องห้าม

45

(๘) เคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเพราะ
ทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ

ข้อสังเกต :

๑) แม้อยู่ระหว่างอุทธรณ์คำสั่งลงโทษ ก็ถือว่าเป็นลักษณะต้องห้าม ตาม
คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๗๓/๒๕๖๒ โดยศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งให้เหตุผลว่า คำสั่ง
ลงโทษดังกล่าวเป็นคำสั่งทางปกครอง มีผลตราบเท่าที่ยังไม่มีการเพิกถอนหรือสิ้นผล
โดยเงื่อนไขหรือโดยเหตุอื่น ตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพรบ.วิธีปฏิบัติราชการ
ทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แม้ผู้ร้องจะยื่นอุทธรณ์ แต่การอุทธรณ์ไม่มีผลเป็นการ
ทุเลาการบังคับตามคำสั่งตามมาตรา ๔๔ วรรคสาม จึงถือได้ว่าผู้ร้องถูกสั่งให้พ้นจาก
ราชการเพราะทุจริตต่อหน้าที่ ผู้ร้องจึงมีลักษณะต้องห้ามในการสมัครรับเลือกตั้งเป็น
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

46

๒) แม้ในเวลาต่อมาจะได้รับการล้างมลทิน ก็ถือว่ามีลักษณะต้องห้าม ตามคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๑๗๙/๒๕๖๒ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ผู้ร้องเคยถูกลงโทษทางวินัยข้าราชการครูให้ปลดออกจากราชการกรณีกระทำการทุจริตในการสอบเข้ารับราชการครู แม้ในเวลาต่อมาจะได้รับการล้างมลทินตาม พรบ.ล้างมลทินฯ ๒๕๕๐ ก็มีความหมายเพียงว่า ผู้ร้องไม่เคยถูกลงโทษทางวินัยให้ปลดออกจากราชการครูเท่านั้น ไม่ได้หมายความว่าความประพฤติหรือการกระทำของผู้ร้องที่เป็นเหตุให้ถูกลงโทษทางวินัยถูกลบล้างไปด้วย ผู้ร้องจึงมีลักษณะต้องห้ามไม่ได้รับสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

47

๓) คำว่า **ประพฤติมิชอบ** เทียบเคียง บทนิยาม มาตรา ๓ แห่งพ.ร.บ. จัดตั้งศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙

คำสั่งศาลฎีกาที่ ลต สสข ๔/๒๕๖๖ กรณีผู้ร้องขอให้ผู้คัดค้าน (ผอ.กกต. ประจำเขตเลือกตั้งที่ ๕ จังหวัดกาฬสินธุ์) เพิ่มชื่อผู้ร้องในประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ร้องเคยถูกผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์มีคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสงเปลือย ตามความในมาตรา ๙๒ แห่งพ.ร.บ.สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เนื่องจากมีพฤติการณ์กระทำการละเลยไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ ตามคำสั่งจังหวัดกาฬสินธุ์ที่ ... ที่ผู้ร้องอ้างว่าการพ้นจากตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสงเปลือยมิได้เกิดจากการกระทำโดยทุจริตนั้น บทบัญญัติลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๘) และพ.ร.ป.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ (๑๐) ได้บัญญัติคำว่า

48

คำว่า **กระทำการทุจริต** กับคำว่า **ประพฤตินิชอบในวงราชการ** แยกออกจากกันอย่างชัดเจน โดยกฎหมายมิได้ให้นิยามคำว่า “ประพฤตินิชอบ” ไว้โดยเฉพาะ จึงต้องเทียบเคียงกับพ.ร.บ.จัดตั้งศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤตินิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๓ ซึ่งได้ให้นิยามของคำว่า “ประพฤตินิชอบ” หมายความว่า การกระทำที่ไม่ใช่ทุจริตต่อหน้าที่ แต่เป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดโดยอาศัยเหตุที่มีตำแหน่งหรือหน้าที่อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง หรือมติของคณะรัฐมนตรีที่มุ่งหมายจะควบคุมดูแลการรับ การเก็บรักษา หรือการใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินของแผ่นดิน ดังนี้ การที่ผู้ร้องเคยถูกสั่งให้พ้นจากตำแหน่งนายกองค้การบริหารส่วนตำบลสงเปลือย เนื่องจากละเลยไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ โดยละเว้นการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการรับเงินฯ พ.ศ. ๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม อันเป็นระเบียบของทางราชการที่มุ่งหมายจะควบคุมดูแล การรับ การเก็บรักษา หรือการใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สิน

49

ของแผ่นดิน ถือได้ว่า ผู้ร้องประพฤตินิชอบในวงราชการ ตามนิยามคำว่า “ประพฤตินิชอบ” ดังกล่าวแล้ว ผู้ร้องจึงเป็นบุคคลอันมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๘) และพ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ (๑๐)

50

(๙) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล**อันถึงที่สุด**ให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติ หรือเคยต้องคำพิพากษา**อันถึงที่สุด**ให้ลงโทษจำคุก เพราะกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ข้อสังเกต :

ทั้งกรณี**ร่ำรวยผิดปกติ**และกรณีต้องคำพิพากษาให้**ลงโทษจำคุก**เพราะกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต **คดีต้องถึงที่สุดแล้ว** จึงจะถือว่าเป็นลักษณะต้องห้าม

ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เช่น กรณีเข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐที่ตนมีหน้าที่กำกับดูแล ตาม**มาตรา ๑๒๖** หรือรับประโยชน์ทรัพย์สินและประโยชน์จากบุคคลอื่นโดยฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการป.ป.ช.กำหนด ตาม**มาตรา ๑๒๘**

51

(๑๐) เคยต้องคำพิพากษา**อันถึงที่สุด**ว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดในความผิดฐานเป็น**ผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือผู้ค้า** กฎหมายว่าด้วยการพนันในความผิดฐานเป็น**เจ้ามือ หรือเจ้าสำนัก** กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดฐานฟอกเงิน

ข้อสังเกต

- ๑) **คดียังไม่ถึงที่สุด** ยังไม่เป็นลักษณะต้องห้าม
- ๒) **แม้ศาลรอกการลงโทษ** ไม่ได้รับโทษจริง ก็เป็นลักษณะต้องห้าม
- ๓) กระทำความผิดฐานมียาเสพติดให้โทษไว้ในครอบครอง**(เพื่อเสพ)** ไม่เป็นลักษณะต้องห้าม และความผิดต่อกฎหมายว่าด้วยการพนัน หากกระทำความผิดฐาน**เป็นผู้เล่น** ไม่เป็นลักษณะต้องห้ามเช่นกัน

52

คำสั่งศาลฎีกาที่ ลต สสข ๓๕/๒๕๖๖ ผู้ร้อง (ผ.อ.การเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๔ จังหวัดร้อยเอ็ด ขอให้ถอนชื่อผู้คัดค้านออกจากประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งส.ส.แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ ๔ จังหวัดร้อยเอ็ด

ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้งวินิจฉัยว่า ผู้คัดค้านเคยต้องคำพิพากษาศาลจังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อวันที่ **๑๘ มีนาคม ๒๕๕๙** ในคดีหมายเลขแดงที่ ... ว่า กระทำความผิดต่อตามพ.ร.บ.การพนัน พ.ศ. ๒๔๗๘ ฐาน**เป็นเจ้าของรับกินรับใช้** ให้จำคุก ๒ ปี และปรับ ๒,๐๐๐ บาท โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้ **๑ ปี** คดีถึงที่สุดแล้ว ผู้คัดค้าน**จึงได้ชื่อว่า** เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อกฎหมายว่าด้วยการพนันใน**ความผิดฐานเป็นเจ้าของ** ส่วนที่ผู้คัดค้านอ้างว่า ไม่ได้กระทำความผิด ขัดต่อข้อเท็จจริงที่ผู้คัดค้านให้การรับสารภาพในคดีดังกล่าว และที่ผู้คัดค้านอ้างว่าเคยสมัครรับเลือกตั้งในปี ๒๕๖๒ และได้ผ่านการตรวจสอบคุณสมบัติของกกต.แล้วนั้น เห็นว่า การพิจารณาคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัคร ต้องพิจารณาเมื่อมีการเลือกตั้งแต่ละคราวไป การพิจารณาและความเห็นของกกต.ในครั้งก่อน หาได้ผูกมัดการพิจารณาและความเห็นของกกต.ในครั้งถัดไปไม่ ผู้คัดค้านจึงเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามตาม

ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๑๐) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ (๑๒) จึงมีคำสั่งให้ถอนชื่อผู้คัดค้านออกจากประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ ๔ จังหวัดร้อยเอ็ด

๔) แม้ในเวลาต่อมาจะได้รับการ**ล้างมลทิน** ก็ถือว่ามิมีลักษณะต้องห้าม เพราะการล้างมลทินมีความหมายเพียงว่า ผู้นั้นไม่เคยถูกลงโทษจำคุกเท่านั้น ไม่ได้หมายความว่า ความประพฤติหรือการกระทำที่เป็นเหตุให้ศาลมีคำพิพากษานั้นถูกลบล้างไปด้วย (คำสั่งศาลฎีกาที่ ลต สสข ๓๓/๒๕๖๖)

๕) คำพิพากษาที่ถึงที่สุดตามมาตรา ๙๘ (๑๐) **ต้องเป็นคำพิพากษาของศาลไทย** มิใช่คำพิพากษาของศาลต่างประเทศ (คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖/๒๕๖๔)

๖) ศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยว่า พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๐ (๑๐) ที่มีถ้อยคำเหมือนกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๑๐) และพ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ (๑๒) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๑๑/๒๕๖๕)

คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๑๑/๒๕๖๕ เป็นกรณีผู้ร้องยื่นฟ้องคณะกรรมการ
การเลือกตั้ง (ก.ก.ต.) ผู้คัดค้าน ต่อศาลอุทธรณ์ภาค ๙ ความว่า ผู้ร้องสมัครรับ
เลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนาท่ามใต้ อำเภอเมืองตรัง ต่อมา
ผู้คัดค้านมีคำสั่งถอนชื่อผู้ร้องออกจากประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งอ้างเหตุว่า
ตรวจสอบพบว่า ผู้ร้องเคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดของศาลจังหวัดตรัง ในคดี
หมายเลขแดงที่ .. ว่า กระทำความผิดฐานเป็นเจ้าของสำนักจัดให้มีการเล่นการพนันไฟ
ผ่องไทย ตามพ.ร.บ.การพนัน พ.ศ. ๒๔๗๘ เป็นเหตุให้ผู้ร้องมีลักษณะต้องห้ามมิให้
ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามพ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหาร
ท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๐ (๑๐) ซึ่งเป็นการไม่ถูกต้อง ขอให้เพิกถอนคำสั่ง
ของผู้คัดค้าน

ระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ภาค ๙ ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า พ.ร.บ.
การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๐
(๑๐) **ไม่กำหนดระยะเวลาจำกัดสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง** ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๒๖ และมาตรา ๔๐

55

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยข้อโต้แย้งของผู้ร้องความว่า

- พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒
มาตรา ๕๐ (๑๐) **เป็นการบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๑๐) และพ.ร.บ.ว่า**
ด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ (๑๒) เพื่อเป็น
มาตรการตรวจสอบ สกัด ป้องกัน และยับยั้งบุคคลที่มีประวัติเสื่อมเสียไม่ให้เข้ามา
ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอย่างเด็ดขาด และกำหนดความผิดเฉพาะความผิดฐานเป็น
เจ้ามือหรือเจ้าสำนักเท่านั้น มิได้รวมผู้เข้าไปเล่นการพนันหรือผู้สนับสนุน

- **เมื่อข้งน้ำหนัก**ระหว่างการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลกับประโยชน์
สาธารณะที่ต้องการได้มาซึ่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้เป็นไปตามหลัก
ธรรมาภิบาล และเป็นการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแล้ว มาตรการดังกล่าวเป็น
มาตรการเท่าที่จำเป็น ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ **มาตรา ๒๖**

- แม้บทบัญญัติดังกล่าวมีลักษณะเป็นการจำกัดเสรีภาพในการประกอบ
อาชีพอยู่บ้าง แต่เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อรักษาความมั่นคงของ
ประเทศหรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ ตามรัฐธรรมนูญ **มาตรา ๔๐**

56

หมายเหตุ : พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๐ บัญญัติว่า บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้บุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

(๑๐) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดในความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือผู้ค้า กฎหมายว่าด้วยการพนันในความผิดฐานเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดฐานฟอกเงิน

เลือกตั้ง (๑๑) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการ

(๑๒) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ นอกจากข้าราชการการเมือง

(๑๓) เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

(๑๔) เป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือเคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกภาพสิ้นสุดลงยังไม่เกินสองปี

ข้อสังเกต - การที่รัฐธรรมนูญ ฉบับปี ๒๕๖๐ บทเฉพาะกาล มาตรา ๒๖๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา ย่อมหมายถึงการให้สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำภารกิจของตนด้วยความรับผิดชอบอย่างสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา โดยเป็นบุคคลที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่แทนในระหว่างที่ยังไม่มีสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา แต่มิได้หมายความว่า สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ “เป็น” สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา (เทียบ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๖๔)

(๑๕) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเป็นเจ้าของหน้าที่ยื่นของรัฐ

○ ผู้คัดค้านเป็นลูกจ้างองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐอยู่ จึงต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตาม รธน.ม.๙๘ (๑๕) และพรป.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒(๑๓) (ฎ.๑๗๕๖/๒๕๖๒)

○ ผู้ร้องเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง เป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ การยื่นใบลาออกทางแอปพลิเคชันไลน์ของผู้ใหญ่บ้าน เป็นเพียงหลักฐานทางแอปพลิเคชัน ทั้งไม่ปรากฏว่าได้รับอนุญาตให้ลาออกตามกฎหมาย ฟังไม่ได้ว่ามีกรลาออกแล้ว ขณะสมัครยังเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ จึงมีลักษณะต้องห้าม (ฎ.๑๕๗๒/๒๕๖๒)

59

- คำว่า “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” เคยมีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๔๓ วางหลักว่า เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้
- (๑) ได้รับแต่งตั้งหรือได้รับเลือกตั้งตามกฎหมาย
 - (๒) มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการหรือหน้าที่ปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมายและปฏิบัติงานประจำ
 - (๓) อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐ และ
 - (๔) มีเงินเดือน ค่าจ้าง หรือค่าตอบแทนตามกฎหมาย
- ดังนั้น กรรมการการประถมศึกษาจังหวัด กรรมการสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ อนุกรรมการข้าราชการตำรวจประจำจังหวัด (อ.ก.ตร.จังหวัด) ไม่ใช่เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ แต่ผู้พิพากษาสมทบเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ หลักเกณฑ์ของการเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๔๓ น่าจะยังใช้ได้ในปัจจุบัน

60

(๑๖) เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กร
อิสระ **(๑๗)** อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
(๑๘) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุตามมาตรา ๑๔๔ (แปรญัตติร่าง
 พ.ร.บ.งบประมาณไม่ชอบ) หรือมาตรา ๒๓๕ วรรคสาม (ตามคำพิพากษาศาล
 ฎีกากรณีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง หรือคำ
 พิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในคดีอาญา คดี
 ร่ำรวยผิดปกติ และคดีจิตใจไม่เย็นบัญญัติแสดงรายการทรัพย์สินฯ หรือยื่นเท็จ)

61

ข้อสังเกต (๒)

กรณีคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกวุฒิสภา

คุณสมบัติของสมาชิก
วุฒิสภา

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ ก. (๑) ถึง (๔)

พ.ร.ป.ว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑
มาตรา ๑๓ (๑) ถึง (๔) (ก) ถึง (ง)

ลักษณะต้องห้ามของสมาชิก
วุฒิสภา

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ ข. (๑) ถึง (๙)

พ.ร.ป.ว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑
มาตรา ๑๔ (๑) ถึง ๒๖

62

- รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ สมาชิกวุฒิสภาต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้ **ก.คุณสมบัติ**

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีในวันสมัครรับเลือก

(๓) มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ หรือทำงานในด้านที่สมัคร

ไม่น้อยกว่าสิบปี หรือเป็นผู้มีลักษณะตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

(๔) เกิด มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ทำงาน หรือมีความเกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่

สมัครตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

ข.ลักษณะต้องห้าม

(๑) เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๙๘ (๑) (๒)

(๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) (๑๑) (๑๕) (๑๖) (๑๗) หรือ (๑๘)

(๒) เป็นข้าราชการ

63

- รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ สมาชิกวุฒิสภาต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม

ข.ลักษณะต้องห้าม (ต่อ)

(๓) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เว้นแต่ได้พ้นจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือก

(๔) เป็นสมาชิกพรรคการเมือง

(๕) เป็นหรือเคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมือง เว้นแต่ได้พ้นจากการดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือก

(๖) เป็นหรือเคยเป็นรัฐมนตรี เว้นแต่ได้พ้นจากการเป็นรัฐมนตรีมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือก

(๗) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เว้นแต่ได้พ้นจากการเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือก

(๘) เป็นบุพการี คู่สมรส หรือบุตรของผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น **ผู้สมัครรับเลือก เป็นสมาชิกวุฒิสภาในคราวเดียวกัน** หรือผู้ดำรงตำแหน่งในศาลรัฐธรรมนูญหรือในองค์กรอิสระ

(๙) เคยดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ

64

มีข้อสังเกต : กรณีสิทธิสมัครสมาชิกวุฒิสภา (บางเรื่อง)

○ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ สมาชิกวุฒิสภาต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้ **ข. ลักษณะต้องห้าม**

(๑) เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๙๘ (๑) **(๒)** **(๓)** (๔) (๕) (๖) (๗) **(๘)** (๙) (๑๐) (๑๑) (๑๕) (๑๖) (๑๗) หรือ (๑๘)

65

■ กรณีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ ข.ลักษณะต้องห้าม (๑) ประกอบมาตรา ๙๘ **(๒)** เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต (ตรงกับพ.ร.ป.ว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๔ (๓)

- ลูกหนี้จะเป็นบุคคลล้มละลายก็ต่อเมื่อศาลพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย ตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๘๓ มาตรา ๖๑ วรรคหนึ่ง แม้มาตรา ๖๒ บัญญัติว่า “การล้มละลายของลูกหนี้เริ่มมีผลตั้งแต่วันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์” แต่กรณีเป็นเรื่องผลเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้และการดำเนินการตามพระราชบัญญัติดังกล่าว โดยเฉพาะ ห้ามมิให้สถานะบุคคลของลูกหนี้ไปเปลี่ยนเป็นบุคคลล้มละลายตั้งแต่วันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ไปด้วยไม่ เมื่อไม่ปรากฏว่าศาลล้มละลายกลางได้มีคำพิพากษาให้ผู้ร้องล้มละลายแล้ว ดังนั้น ณ วันที่ผู้ร้องสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา ผู้ร้อง (ซึ่งเพียงแต่ถูกศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งพิทักษ์เด็ดขาด) จึงไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา ตามตามพ.ร.ป.ว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๔ (๒) (คำพิพากษาฎีกาที่ สด.สว.๙๕/๒๕๖๗)

66

- ผู้ร้องเป็นบุคคลล้มละลายตามคำพิพากษาของศาลล้มละลายกลางตั้งแต่วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๖ แต่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ประกาศปลดผู้ร้องจากล้มละลายทันทีที่พ้นกำหนดระยะเวลาสามปีนับแต่วันที่ศาลได้พิพากษาให้ล้มละลายแล้ว คือนับแต่วันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ตามพ.ร.บ.ล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๘๓ มาตรา ๘๑/๑ วรรคหนึ่ง โดยมาตรา ๗๑ (๒) บัญญัติให้ศาลมีคำสั่งให้ปลดจากล้มละลายเมื่อศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่เป็นบุคคลล้มละลายทุจริต แสดงว่าผู้ร้องมิได้เป็นบุคคลล้มละลายทุจริต ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ร้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๔ (๒) (คำพิพากษาฎีกาที่ ลต.สว. ๓๗ /๒๕๖๗ และมีคำพิพากษาฎีกาที่ ลต.สว. ๒๖/๒๕๖๗, ลต.สว. ๕๕/๒๕๖๗ วินิจฉัยทำนองเดียวกัน)

67

- กรณีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ ข. ลักษณะต้องห้าม (๑) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใดๆ (ตรงกับพ.ร.บ.ว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๔ (๓))

- พ.ร.บ.ว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๔ (๓) ไม่ได้ระบุว่าการเข้าถือหุ้นจำนวนเท่าใด และไม่ได้ระบุว่าจะต้องมีอำนาจบริหารงานหรือครอบงำกิจการหรือไม่ ฉะนั้น การถือหุ้นเพียงหุ้นเดียวย่อมเป็นการถือหุ้นตามความหมายแห่งบทบัญญัติดังกล่าว เมื่อบริษัทที่ผู้ร้องถือหุ้นมีวัตถุประสงค์ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชน ผู้ร้องย่อมต้องห้ามมิให้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา ตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๔ (๓) (มีคดี ลต สว ๑๖๓/๒๕๖๗ ๓๐๐/๒๕๖๗ และ ๓๐๑/๒๕๖๗ วินิจฉัยทำนองเดียวกัน เป็นการกลับแนวเดิมตามคำสั่งศาลฎีกาที่ ลต สสข ๒๔/๒๕๖๖ ในคดีเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่วินิจฉัยว่า ต้องมีจำนวนหุ้นมากพอที่จะครอบงำการดำเนินการได้ ทั้งนี้ เนื่องจากมีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒/๒๕๖๗ ตีความถ้อยคำในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) ว่า มีหุ้นเดียวก็ถือว่ามีลักษณะต้องห้ามแล้ว)

68

-กิจกรรมบริการจัดฝึกอบรม สัมมนา บริหาร และจัดการศึกษาหรือให้ความรู้ทางการศึกษา ธุรกิจ และศาสตร์ความรู้แขนงต่างๆ ถือไม่ได้ว่าเป็นกิจการสื่อมวลชนใดๆ (คดี ลต.สว.๑๘๕/๒๕๖๗)

- แม้บริษัทมีวัตถุประสงค์ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชน แต่ไม่ได้ประกอบกิจการแล้ว (คดี ลต.สว. ๑๖๖/๒๕๖๗, ๑๖๕/๒๕๖๗,) หรือผู้สมัครโอนหุ้นไปทั้งหมดก่อนวันสมัคร ผู้สมัครไม่ขาดคุณสมบัติ (คดี ลต.สว.๑๗๗/๒๕๖๗)

69

- กรณีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ ข.ลักษณะต้องห้าม (๘) เป็นบุพการี คู่สมรส หรือบุตรของ ... ผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาในคราวเดียวกัน ... (ตรงกับกับพ.ร.ป. ว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๔ (๒๕)

คำพิพากษาฎีกาที่ ลต สว ๑๒๘/๒๕๖๗ คดีนี้ข้อเท็จจริงได้ความว่า ในวันที่ผู้ร้องสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาที่เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๒๑ พ.ค. ๒๕๖๗ นาย พ. สามิผู้ร้องยังไม่ได้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา จึงไม่ใช่กรณีที่ผู้ร้องเป็นคู่สมรสของผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาในคราวเดียวกัน ผู้ร้องจึงไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๔ (๒๕) แห่งพ.ร.ป. ว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๑ การที่ผู้คัดค้านสั่งให้ลบชื่อผู้ร้องออกจากบัญชีรายชื่อผู้สมัครเนื่องจากนาย พ. สามิของผู้ร้องได้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาที่อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี เมื่อวันที่ ๒๓ พ.ค. ๒๕๖๗ โดยถือว่าการสมัครรับเลือกของผู้ร้องกับนาย พ. สามิผู้ร้องเป็นกรณีคู่สมรสของผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาในคราวเดียวกันนั้น ศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วย

70

ข้อสังเกต (๓)

กรณีตรวจสอบพบภายหลังวันเลือกตั้งว่าขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม และผู้สมัครนั้นได้คะแนนอยู่ในลำดับที่จะได้รับการเลือกตั้ง (แบบแบ่งเขต)

กรณีพบก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง

- คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจมีคำสั่งยกเลิกการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น และสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่
- หากผู้สมัครผู้นั้นรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไว้เป็นการชั่วคราว และดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๓๘ (เสนอเรื่องต่อศาลฎีกาเพื่อให้ใบแดง)
(พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ ม.๕๓ วรรคหนึ่งและวรรคสาม)

กรณีพบภายหลังประกาศผลการเลือกตั้ง

- คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้สั่งให้พ้นจากสมาชิกภาพ (พ.ร.บ.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ ม.๕๔)

ข้อสังเกต (๔)

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๑ (๓) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) หรือ (๑๒) หรือมาตรา ๑๑๑ (๓) (๔) (๕) หรือ (๗) แล้วแต่กรณี และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้อง ส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่ ...

วรรคสี่ ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งมีเหตุสิ้นสุดลงตามวรรคหนึ่ง ให้ส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามวรรคหนึ่งได้ด้วย

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๒/๒๕๖๔ เป็นกรณีประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนาย ข. กับพวกรวม ๕ คน สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๔) (๖) และมาตรา ๙๖ (๒) หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) บัญญัติให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนฯ สิ้นสุดลงเมื่อมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๘ ซึ่งมาตรา ๙๘ (๔) ประกอบมาตรา ๙๖ (๒) กำหนดให้บุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง ได้แก่ บุคคลที่อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่ และกรณีเป็นบุคคลที่ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ร้องทั้ง ๑ ที่ ๓ และที่ ๕ ต้องคำพิพากษาของศาลอาญาให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งจึงเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนฯ ของผู้ร้องทั้งสามสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๔) และเมื่อผู้ร้องทั้งห้าต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาลอาญา สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ร้องทั้งห้าย่อมเป็นอันสิ้นสุดลง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๖)

73

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๔/๒๕๖๔ คณะกรรมการก.ก.ต. ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพของนาย ส. สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๑๐) หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๑๐) บัญญัติลักษณะต้องห้ามของบุคคลผู้เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา มิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ร้องเคยต้องคำพิพากษาของศาลแขวงปทุมวันว่า กระทำความผิดฐานฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๑ ซึ่งเป็นความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา และคำพิพากษาดังกล่าวถึงที่สุดแล้ว ผู้ร้องจึงเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้น สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ร้องจึงสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๑๐) นับแต่วันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และให้ถือว่าวันที่ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยให้คู่กรณีฟังโดยชอบตามพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลในวันอ่าน เป็นวันที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการแบ่งเขตเลือกตั้งว่างลง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๑๐๗

คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๒/๒๕๖๗ เป็นกรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนาย พ. สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า คำร้องถูกต้องครบถ้วนตามพ.ร.ป.ว่าด้วยวิธี พิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ ผู้ร้องมีมติให้ยื่นคำร้องต่อศาล รัฐธรรมนูญและผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญแล้ว กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสี่ ประกอบวรรคหนึ่ง และพ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาล รัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๕) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งรับคำร้องไว้ พิจารณาวินิจฉัย และให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่วันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๖ จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย

75

ข้อที่ต้องพิจารณาเบื้องต้นตามข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ว่า ผู้ถูกร้องไม่มีอำนาจ ครอบงำกิจการของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) บัญญัติห้ามมิให้บุคคลผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และมาตรา ๑๐๑ (๖) บัญญัติ ให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหากมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๘ เพื่อป้องกันมิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอาศัยความได้เปรียบจากการเป็นเจ้าของกิจการดังกล่าว เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อประโยชน์ในทางการเมือง โดยรัฐธรรมนูญไม่ได้ระบุว่า การ เข้าถือหุ้นในบริษัทที่ต้องห้ามจะต้องถือหุ้นจำนวนเท่าใด และไม่ได้ระบุว่าต้องมี อำนาจบริหารงานหรือครอบงำกิจการหรือไม่ ฉะนั้น การถือหุ้นเพียงหุ้นเดียวเป็นการถือ หุ้นตามความหมายในรัฐธรรมนูญแล้ว แม้ผู้ถือหุ้นจะไม่มีอำนาจบริหารหรือครอบงำ กิจการก็ตาม

ข้อพิจารณาต่อไปว่า บริษัท ไอทีวีฯ ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือ สื่อมวลชนใดๆ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่ เห็นว่า การพิจารณาว่า

นิติบุคคลใดเป็นกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชน ไม่อาจพิจารณาแต่เพียงวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งนิติบุคคลที่จดทะเบียนหรือจัดแจ้งไว้เป็นทางการเพียงอย่างเดียว แต่จะพิจารณาควบคู่ไปกับการดำเนินกิจการของนิติบุคคลนั้นด้วยว่ามีการประกอบกิจการตามวัตถุประสงค์ของนิติบุคคลนั้นหรือไม่ อย่างไร ข้อเท็จจริงปรากฏว่า บริษัท ไอทีวีฯ หยุดดำเนินการกิจการ เนื่องจากสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีบอกเลิกสัญญาเข้าร่วมงานและดำเนินการสถานีวิทยุโทรทัศน์ระบบ ยู เอช เอฟ ทำให้สัญญาเข้าร่วมงานฯ สิ้นสุดลง และแบบนำเสนองบการเงินและแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๕ ไม่ปรากฏว่าบริษัท ไอทีวีฯ มีรายได้จากกิจการที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชน แต่มีรายได้จากผลตอบแทนการลงทุนและดอกเบี้ยรับ อีกทั้งไม่ปรากฏพยานหลักฐานว่าบริษัท ไอทีวีฯ ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการดังกล่าวตามกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ณ วันสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร บริษัท ไอทีวีฯ มิได้ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ การถือหุ้นบริษัท ไอทีวีฯ ของผู้ถูกร้องตามคำร้อง จึงไม่ทำให้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓)

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๘/๒๕๖๓ คณะกรรมการก.ก.ต.ยื่นคำร้องว่า นาย ร. ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๖๒ แต่ก่อนหน้านั้น นาย ร. เคยรับราชการในตำแหน่งเจ้าหน้าที่ปกครอง ระดับ ๓ และถูกไล่ออกจากราชการเพราะเหตุทุจริตต่อหน้าที่ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาของนาย ร. สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๑ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๘ ข. ลักษณะต้องห้าม (๑) และมาตรา ๙๘ (๘) หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๑ (๔) มาตรา ๑๐๘ ข. ลักษณะต้องห้าม (๑) ประกอบมาตรา ๙๘ (๘) เป็นบทบัญญัติห้ามมิให้สมาชิกวุฒิสภาเป็นบุคคลซึ่งเคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการ ฯลฯ เพราะทุจริตต่อหน้าที่ เมื่อเคยถูกลงโทษทางวินัยไล่ออกจากราชการฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงตามคำสั่งกรมการปกครอง กรณีกระทำการเรียกรับเงิน อันเป็นพฤติกรรมในทางทุจริต แม้ภายหลังผู้ถูกร้องจะได้รับการล้างมลทินตามพ.ร.บ.ล้างมลทินฯ พ.ศ. ๒๕๓๙ และ พ.ศ. ๒๕๕๐ แต่ไม่มีผลเป็นการล้างคำพิพากษาหรือคำสั่งลงโทษทางวินัยว่ามีการกระทำความผิด ผู้ถูกร้องเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามเป็นสมาชิกวุฒิสภา ตามบทบัญญัติดังกล่าว สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้องจึงสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๑ (๔) นับแต่วันที่มิพระบรมราชโองการแต่งตั้ง และให้ถือว่าวันที่ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยให้แก่ผู้ถูกสั่งให้พ้นจากราชการโดยชอบอันเป็นวันที่ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาว่างลง

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๗/๒๕๖๗ เป็นกรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามพ.ร.ป.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ ม.๕๔ ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนาย น. สิ้นสุดลงตั้งแต่วันที่เลือกตั้งและมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง (เพราะเหตุต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา อันเป็นลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๑๐) และตามพ.ร.ป.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ ม.๕๒ (๑๒)

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความว่า ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ขณะที่ผู้ร้องยื่นคำร้องนี้ ผู้ร้องลาออกจากตำแหน่งส.ส.ตั้งแต่วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๖ เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ร้องสิ้นสุดลงนับแต่วันดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญ **มาตรา ๑๐๑ (๓)** ไม่มีเหตุให้ต้องวินิจฉัยคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ถูกร้อง และเป็นเรื่องที่พ.ร.ป.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๕๑ บัญญัติกระบวนการในกรณีดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะแล้ว (ดำเนินคดีอาญา) กรณีไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของพ.ร.ป.ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๔ ฯลฯ จึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้วินิจฉัย

ข้อสังเกต (๕)

คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตาม มาตรา ๙๗ และมาตรา ๙๘ หรือสมาชิกวุฒิสภา ยังมีความเชื่อมโยงคุณสมบัติ และลักษณะต้องห้ามของรัฐมนตรี ตามมาตรา ๑๖๐ (๖) และกรณีความเป็น รัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว ตามมาตรา ๑๗๐ (๔) ด้วย

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖/๒๕๖๔ เป็นกรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๕๑ คน เข้าชื่อกันเสนอคำร้องต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรว่า ร้อยเอก ช. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์สิ้นสุดลงเฉพาะตัว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๖) และมาตรา ๙๘ (๑) เพราะเหตุ**ต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดของศาลอุทธรณ์ รัฐนิวเซาท์เวลส์ ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๓๘ หรือไม่**

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความว่า ไม่มีผู้กรณีฝ่ายใดเสนอสำเนาคำพิพากษาของ ศาลมลรัฐนิวเซาท์เวลส์ต่อศาลรัฐธรรมนูญเลย คงมีเพียงสำเนาคำร้องขออนุญาตอุทธรณ์ ภายหลังพ้นระยะเวลาอุทธรณ์ของผู้ถูกร้องลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๓๘ และสำเนาคำสั่ง ศาลอุทธรณ์มลรัฐนิวเซาท์เวลส์ ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๓๘ ที่สั่งไม่รับคำร้องขออนุญาต อุทธรณ์ดังกล่าว ซึ่งผู้รับรองสำเนาถูกต้องมิใช่เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจ

81

แต่เนื่องจากผู้ถูกร้องยอมรับว่า เคยต้องคำพิพากษาว่ากระทำความผิด ตาม คำพิพากษาของศาลแขวงมลรัฐนิวเซาท์เวลส์ แต่ไม่ทราบศาลแขวงมลรัฐนิวเซาท์เวลส์ มีคำพิพากษาอย่างไร ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยต่อไปด้วยว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรค หนึ่ง และวรรคสอง บัญญัติให้อำนาจอธิปไตยเป็นอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ ลักษณะสำคัญของอำนาจอธิปไตยคือมีความเด็ดขาดสมบูรณ์ไม่อยู่ภายใต้อำนาจรัฐอื่น โดยการพิจารณาพิพากษารรคคดีเป็นการใช้อำนาจตุลาการอันเป็นส่วนหนึ่งของอำนาจอธิปไตยย่อมไม่ตกอยู่ในอำนาจอธิปไตยหรือภายใต้อำนาจตุลาการของรัฐอื่น ซึ่ง หลักการและทางปฏิบัติของรัฐเกี่ยวกับการใช้อำนาจตุลาการจะได้รับการบัญญัติไว้ใน รัฐธรรมนูญของแต่ละประเทศเพื่อยืนยันหลักความเป็นอิสระของตุลาการและความศักดิ์สิทธิ์ ของคำพิพากษา เมื่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมีการกล่าวถึงคำพิพากษา จึงต้อง **หมายถึงคำพิพากษาของศาลแห่งรัฐหรือประเทศนั้นเท่านั้น ไม่รวมถึงคำพิพากษาของศาล ต่างประเทศ** อีกทั้งการตรากฎหมายอาญาของแต่ละประเทศกำหนดการกระทำที่เป็น องค์ประกอบความผิด ฐานความผิด และเงื่อนไขการลงโทษ ไว้แตกต่างกัน หากตีความ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๑๐) ว่า “เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุด” หมายความว่า

82

รวมถึงคำพิพากษาของศาลต่างประเทศด้วย ก็จะมีความหมายกว้างครอบคลุมถึงคำพิพากษาอันถึงที่สุดในความผิดตามกฎหมายอื่นอีกหลายฉบับ จะทำให้ขอบเขตการยอมรับอำนาจศาลของรัฐอื่นขยายออกไปอย่างกว้างขวางอีกด้วย ทั้งนี้อาจถกเถียงหรือตรวจสอบความชอบด้วยหลักนิติธรรมของกระบวนการพิจารณาของศาลต่างประเทศ และขัดต่อหลักการต่างตอบแทนอันทำให้อำนาจอธิปไตยทางศาลของไทยถูกกระทบกระเทือนอย่างมีนัยสำคัญ แม้ข้อเท็จจริงในคดีฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องเคยต้องคำพิพากษาของศาลแขวงมลรัฐนิวเซาท์เวลส์ แต่ไม่ใช่คำพิพากษาศาลไทย ผู้ถูกร้องจึงไม่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๑๐) สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องไม่สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๑๐) และไม่มีเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ด้วย

83

ก้าวทีละก้าว
หนทางยาวจงก้าวไป
ทีละนิดด้วยจิตใจ
แม้ทางไกลก็ใช้นาน/.

84